

Föreläsning vid NKMR:s Symposium i Göteborg den 24.8.2013

Av Solveig Holmström, mormor, Helsinki, Finland

TVÅNGSOMHÄNDERTAGANDE AV BARN I FINLAND – EN MORMORS SYNPUNKTER OCH MISSNÖJE ÖVER SOCIALMYDIGHETERNAS GODTYCKLIGA BESLUT, ATT ISOLERA BARN, SOM ÄR I SAMHÄLLETS VÅRD FRÅN SIN NÄRKRETS.

Solveig Holmströms föredrag hållet vid NKMR:s symposium på temat:
"Tvångsomhändertagande: Ett svek mot barn, deras familjer och samhället"
på Hotell Scandic Crown i Göteborg, den 24 augusti 2013.
Solveig Holmström är mormor till ett barn, som har blivit omhändertaget.
Hon har egna erfarenheter av hur finska barnskyddsmyndigheterna förstör barns
möjligheter till kontakt med sina nära och kära.

Föredraget följdes av en mycket livlig debatt som dessvärre inte kan återges här.

Bästa åhörare!

I Finland bor för närvarande närmare 18000 barn utanför hemmet, vilket innebär att 1,4 % av alla minderåriga barn placeras i fosterhem eller på institutioner. Av dessa barn är ca 10000 omhändertagna, vilket betyder att vart 67 barn är i samhällets vård. Man har uppskattat, att kostnaderna närmar sig en miljard euro per år. Största delen av dessa barn kunde bo kvar i sina egna hem, ifall socialmyndigheterna skulle följa barnskyddslagen och ta i beaktande internationella bestämmelser om barnens rättigheter, och erbjuda familjerna den hjälp, som den öppna vården skall och bör ordna. Men statsbidragen till kommunerna betalas endast för barn, som har blivit omhändertagna. Kommunerna har då valt att sänka tröskeln, att omhänderta också barn från helt vanliga familjer med specialbarn och kroniska sjukdomar. Det finns ingen statistik över hur många barn, som blir tvångsomhändertagna, men man kan uppskatta, att av dessa 10000 barn ca 2/3 är fall, som föräldrarna och också över 12-åriga barn har mottagit sig omhändertagandet.

Det har vuxit fram en lönsam affärsverksamhet inom fosterhem och institutionsvården. Utländska kapitalinvestorer och också lokala investerare köper upp alla små privata barnhem och nybyggen pågår i hela landet. Dessa företag presterar stora vinster med skattebetalarnas pengar. Uppskattningsvis finns det omkring 650 – 700 barnhem och institutioner samt lika många privata fosterhem. Men endast 30 % av de barn som placeras utanför hemmet, bor i privata fosterhem.

Processen i barnskyddet börjar med att någon/eventuellt en anonym person gör en anmälan till socialmyndigheterna över att, ett barns välfärd är i fara. År 2010 gjordes 88347 anmälningar till barnskyddet. Man kan ju få den föreställningen, att Finland är ett av Europas farligaste land för barn att leva i. Av de fall, som utreddes, ledde det till 3400 omedelbara tvångsomhändertagande. Trenden har bara ökat för varje år.

Tyvärr är det ett faktum, att barnskyddsanmälningar används också som en hämndaktion mot en förälder i t.ex. skilsmässofall, barntvister o. dylikt. På ett oroväckande sätt har man också märkt, att socialmyndigheterna använder samma metoder, att trakassera föräldrar och anhöriga, som motsätter sig socialmyndigheternas beslut. De som i första hand blir utsatta för socialmyndigheternas godtyckliga ingripande är, ensamstående föräldrar, skilsmässobarn, barnfamiljer med invandrarbakgrund, specialbarn med behov av rehabilitering och barn med skolgångssvårigheter. Men officiellt vill man framhäva, att omhändertaganden görs endast i familjer med problem med berusningsmedel och psykiskt störda föräldrar samt ungdomarnas egna beteenden.

De fall, som leder till utredningar, börjar socialarbetarna oftast omedelbart förbereda brådskande omhändertaganden ifall antingen föräldern eller barnet motsätter sig placering utanför hemmet.

Ja, följande drastiska åtgärd är, att barnet utan förvarning hämtas från sin skola, dagis eller hemmet med polisen och socialarbetarens hjälp.

Under 20 år har människorättsjuristen Leeni Ikonen arbetat för barnens rättigheter inom barnskyddet. Hon har i rättsprocesserna märkt, att omhändertaganden av barn har varit berättigat i ytterst få fall. Finland har ju blivit fälld i Europeiska människorättsdomstolen ett otal gånger. Socialmyndigheterna bryter mot barnskyddslagen, att i första hand erbjuda tjänster inom den öppna vården. Detta har skett otaliga gånger att familjerna inte har fått någon som helst hjälp inom den öppna vården. Barnskyddslagen ger dock socialarbetaren möjlighet att erbjuda tjänster inom den öppna vården. Men myndigheterna har valt att följa andra regler. I stället för att jobba med familjerna, har socialarbetarna överlåtit omsorgen om barnen till samhällets kollektiva och privatiserade institutioner och fosterhem. Utvecklingen av barnskyddet har inte följt samhällets utveckling, utan stannat upp vid 50-talets tankesätt. Man bara fortsätter i uppkörda bilspår.

Barnskyddslagen ger också den ansvariga socialarbetaren möjlighet och rättigheter, att göra oberättigade beslut utan verkliga bevis. Det räcker med att den ansvariga socialarbetaren är synnerligen oroad över barnets situation. ”Oron” behöver inte den ansvariga socialarbetaren speciellt definiera. Socialarbetarnas förmän behöver icke heller framlägga, vilka motiv som har funnits i bakgrunden, som har gett anledning till tvångsomhändertaganden. Ingen kontrollerar socialarbetarens beslutsfattningsförmåga, eftersom de arbetar självständigt.

Nästan varje paragraf i barnskyddslagen kan kringgåas med att framhäva meningen: ”förorsakar skada för barnets hälsa, utveckling och trygghet”. Att referera till detta, kan socialarbetaren förbise så gott som nästan hela barnskyddslagen. Då det räcker med att den ansvariga socialarbetaren inte behöver definiera sin oro, kan man frånta barnen från sin familj utan att familjen blir hörd i saken och till och med neka föräldrarna, att ha kontakt med sitt barn. Då socialarbetaren beslutar om kontaktförbudet, låter man påskina, att man utfärdat beslutet enligt lag och regler, fastän alla inte har blivit hörda. Det är uppenbart, att man försöker kringgå lagen. Det är också helt oförklarligt, att en tjänsteman har fått makt att bestämma och förneka kontakten med barn, som placerats utanför hemmet, bara för att socialarbetaren har beslutat så. Enligt den finska barnskyddslagen, kan barnets socialarbetare inte ensam utfärda ett kontaktförbud, utan saken avgörs i ett specialteam, som sedan ger rekommendationer till den ansvariga socialarbetaren eller andra

förmän. Varken barnet, föräldern eller den person, som kontaktförbudet gäller, blir hörda i specialteamet. Saken diskuteras enbart internt och utgående från socialarbetarens åsikter. I Finland har fångarna det bättre ställt än barn, som har blivit omhändertagna. De mänskliga rättigheterna inom barnskyddet är obefintliga.

I något skede mellan anmälningen av barnskyddsbehovet och omhändertagandet, skall den ansvariga socialarbetaren utarbeta en klientplan. Klientplanen skall vara som en spelbok där man bl.a. bestämmer vilka är barnets behov av barnskyddsåtgärder. Man skall också bestämma hur och på vilket sätt barnet får ha kontakt med sina föräldrar och sin närkrets. I många fall görs ingen klientplan överhuvudtaget. Om den ansvariga socialarbetaren anser, att klientplanen är onödig, så ger barnskyddslagens många kryphål och möjligheter att inte utarbeta en klientplan. Så här gör många socialbetare om de anser, att föräldern är besvärlig. Den ansvariga socialarbetaren kan exempelvis bedöma en förälder som besvärlig, ifall föräldern inte delar samma åsikter om orsakerna till omhändertagandet. På samma grunder kan socialarbetaren besluta, att föräldern inte får ha kontakt med barnet. Det räcker med att skriva i dokumenten, att ”föräldern inte stöder barnets omhändertagande”.

På samma vis kan socialarbetaren skriva i rapporterna sina egna antaganden som sanningar, utan att ens ha träffat sin klient. För övrigt har vi märkt, att det är vanligt, att socialarbetarna undviker att träffa sina klienter personligen och i stället anlitar experter, som ofta ger anonyma utlåtanden utan att överhuvudtaget träffa klienterna. Ännu besvärligare blir situationen då rättsväsendet behandlar ärendet. Den ansvariga socialarbetarens rapporter anses som sanningseniga utan att man har hört motpartens åsikter. Den ansvariga socialarbetaren, om hon så vill, kan förbigå t.o.m. läkarutlåtanden.

I Finland råder det en stor misstro mot socialmyndigheterna pålitlighet, som beror på att all rapportering baserar sig på socialarbetarens godtyckliga omdömesförmåga. Hur tror ni att förtroendet för förvaltningsdomstolarnas rättsbeslut kan vara neutrala, då all rapportering baserar sig på godtyckliga utlåtanden från experter, som aldrig ens träffat sin klient? Jag har hört många jurister säga, att förvaltningsdomstolarna är enbart en gummistämpel, som enbart bekräftar socialmyndigheternas beslut. Det är sällan som förvaltningsdomstolarna förkastar socialmyndigheternas beslut. Man kan säga, att 99 % av alla tvångsomhändertaganden blir bekräftade i förvaltningsdomstolen.

Förvaltningsdomstolarnas domare har i alla tider litat på att alla dokument är prövade och pålitliga. Det finns en studie, som gjordes år 2012 av Virve-Maria de Godzinsky, där det bl.a. framkom, att förvaltningsdomstolarnas domare enhälligt besluter om omhändertagandet på basen av ”att det finns tillräckliga bevis”. Det framkom också, att de experter, som förvaltningsdomstolarna anlitar, är ofta tjänstemän i ledande ställning och denna dubbelroll anses som tvetydigt. Omedelbara omhändertaganden används som en automatisk orsak till alla omhändertaganden, som leder till vård utanför hemmet. Detta visar också statistiken. Utstudien visade också, att under processen finns det ingen som verkligen koncentrerar sig på barnet. Barnets bästa blir ofta förbisatt. Systemet uppfyller inte de internationella bestämmelsers krav på att individens grund- och människorättigheter blir beaktade.

Barnskyddsmyndigheterna blir ständigt fast för förfalskning av dokument, ger felaktiga utlåtanden och påhittade beskyllningar och anklagelser. Men när har du hört, att någon socialarbetare skulle ha bett om ursäkt för sina felbedömningar? Aldrig. Fel, som har blivit upptäckta, sopas under mattan och slutligen hemligstämplas rättegångens alla dokument.

Jag jämförde Sveriges och Finlands statistikuppgifter och kom till den slutsatsen att, både Sverige och Finland har enligt befolkningsantalet ungefär samma antal barn och unga, som är omhändertagna. I Finland är dock antalet omhändertagna barn högre än i Sverige och den största skillnaden utgör omedelbart omhändertagande av barn och unga. I Finland har omedelbara omhändertagande ökat med 1/3 del sedan föregående år. I Sverige har läget varit stabilt sedan år 2004. I Finland är också antalet barn i öppenvården mer än dubbelt så hög, som i Sverige. Man kan säga, att i Finland ingriper barnskyddsmyndigheterna i mycket högre grad än i Sverige. Detta kan förklaras med att omedelbara omhändertagande i Finland ökar drastiskt för varje år. Denna utveckling har väckt stor uppmärksamhet och människorna har börjat öppet protestera mot detta förfarande. Det har också lett till, att man inte vågar be om hjälp, då familjen har någon akut kris på gång. Man är rädd för att myndigheterna tar deras barn ifrån dem.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte i fjol en utredningskommitté, som publicerade sin rapport i juni detta år. Utredningskommitténs slutsatser var att barnskyddet är i kris och att man måste vidta åtgärder för att förbättra situationen. Kommittén föreslog 54 olika åtgärder, som nu social- och hälsovårdsminister Susanna Huovinen skall ta ställning till. Senare i höst kommer Finlands riksdag att ta upp saken till behandling. Samtidigt pågår i nätet en adressinsamling och vi hoppas kunna samla in 50000 namn, som räcker till att få en folkopinionsmotion till behandling i Riksdagen.

I Finland är nämligen hälften av alla socialarbetare underutbildade. Trivseln och välmående på arbetsplatserna är undermåliga och personalomsättningen är stor. I kommunerna klagar man på att, det är svårt att rekrytera socialarbetare med behörig utbildning. Alla problem har blivit uppmärksammade och den allmänna opinionen är den, att beslutsfattarna är ytterst benägna om att tita om saken. Ledande politiker vill inte uttrycka sig om att, i Finland bryter man mot lagen om omhändertaganden av barn. Då ryska utrikesministern Sergei Lavrov besökte Finland i fjol, uttryckte han sig mycket klart: "Finland är inte i hans mening, ett civiliserat land."

Jag undrar varför Lagen om omhändertagande av barn ger socialarbetaren rätt att ensam bestämma, om barn och deras föräldrars eventuella behov av vård? Var går gränsen för människornas självbestämmanderätt? Har skolningen misslyckats, då socialarbetet inte i dagens läge längre behöver ta det moraliska och etiska ansvaret? Men många föräldrar blir ju arbetsoförmögna eller t.o.m. sjukpensionerade efter tvångsomhändertagandet av deras barn. Följande fall är exempel på hur socialmyndigheterna trakasserar föräldrar, som motsätter sig socialmyndigheternas beslut:

Vilma

Mitt barnbarn tvångsomhändertogs år 2010. Jag har inte träffat henne på ett helt år. Hon blev förflyttad 60 mil från vår hemort och tills vidare har jag totalt kontaktförbud ända till årets slut. Men socialarbetarna utfärdar alltid ett nytt kontaktförbud, som enligt lagen kan gälla ett år framöver. Jag har varit den enda person, som har stött henne under placeringen utanför hemmet. Men nu har jag blivit beskylld av socialmyndigheterna och det har dokumenterats, att jag har lärt

henne ”anarkistisk livsstil” och då måste flickan isoleras från mig. Jag har upplevt, hur trakasserad man kan bli, då man inte delar socialmyndigheternas åsikter. Jag och mitt barnbarn har endast utnyttjat vår lagliga rätt, att överklaga besluten. Men i Finland blir man bestraffad, ifall man vågar föra saken vidare till rättsväsendet.

Ani

Ani begärde hjälp då hennes äldre barn insjuknade i cancer. Utan att närmare utreda, vilken hjälp, som hon skulle behöva, gjorde socialmyndigheterna ett beslut att omedelbart omhänderta hennes yngre 2.5 åriga son. Omedelbara omhändertagandet blev inte av, för sonen var för tillfället inte hemma.

Senare blev Ani utsatt för misshandel av okända personer. Tre beväpnade poliser och tre socialarbetare hämtade pojken hemifrån. Ani hade inte blivit förvarnad av myndigheterna och ej heller blivit hörd hos socialen, och man hade bestämt bakom ryggen på henne, att ta pojken hemifrån. Enbart socialarbetarens antaganden och oro räckte till att tvångsomhänderta barnet.

Ani fick senare tillbaka sin son efter att förvaltningsdomstolen förkastade socialmyndigheternas beslut om tvångsomhändertagandet. Alla dokument var baserade på felaktiga bedömningar och okontrollerade uppgifter. Dessutom hade socialmyndigheterna hänvisat till uppgifter om Anis hälsotillstånd, som inte längre var aktuella.

Ani har fortsatt att söka upprättelse mot de lagbrott, som socialmyndigheterna har gjort sig skyldiga till.

Sirpa

Sirpas två barn blev tvångsomhändertagna på grund av, att en anonym person gjorde en obefogad barnskyddsanmälan till socialmyndigheterna. Ena barnet blev omhändertagen direkt från skolan och det andra barnet från sjukhuset, där Sirpa redan tidigare hade fått läkarutlåtande om, att barnet inte behövde akut vård. Man hade konstaterat, att barnen inte var utsatta för någon fara i hemmet, men trots det, så tvångsomhändertogs barnen.

Eftersom Sirpa har överklagat besluten och fört saken till prövning i förvaltningsdomstolen, har socialmyndigheterna utfärdat kontaktförbud och hon får träffa sina barn endast under uppsikt.

Sirpas barn har blivit utsatta för psykisk och fysisk misshandel i det grupphem, där de har blivit placerade. Sirpa har varit tvungen att polisanmäla saken, för den ansvariga socialarbetaren har inte gjort någonting åt saken. Man ville inte tro, att sådant kan ske. För tillfället har den allmänna åklagaren beslutat, att fortsätta undersökningarna. Men det tragiska är, att barnen inte har blivit flyttade till ett annat ställe. Förvaltningsdomstolen fattar heller inga beslut så länge som undersökningarna pågår. Barnens mamma är desperat och vet inte hur hon skall stå ut med denna situation. Hon älskar sina barn mer än allt annat här i världen och vill ha sina barn hos sig.

Riikka

Riikka har tre barn, varav två av dem är omhändertagna. Ett av hennes barn har omhändertagits och placerats hos sin far. Ett annat barn har tingsrätten beslutat, att barnet skall bo hos far. Riikkas tredje barn blev tvångsomhändertagen och placerad på ett boende för barn och unga. Riikka har obefogat blivit beskylld för att hennes ex-make hade påstått, att hon kommer att döda sina barn. I

senare utredningar kunde polisen konstatera, att det inte har funnits någon grund för ett dylikt uttalande. Riikka har alltså blivit offer för ex-makens hämndaktioner och falska uttalanden.

Då saken behandlades i förvaltningsdomstolen, påstod socialmyndigheterna, att de aldrig fått polisutredningens rapport trots att dokumentet hade skickats till förvaltningsdomstolen. Socialmyndigheterna ansåg, att hon var farlig för sitt barn och förvaltningsdomstolen bekräftade omhändertagandet.

Riikka och också barnet, som är 15 år gammal, har motsatt sig omhändertagandet och för tillfället är fallet i Högsta förvaltningsdomstolen under behandling.

En mormors bekymmer

Har den 7.8.2013 fått ett e-mail från en mormor i mellersta Finland. Suvi och Osmos barn har blivit omhändertagna av socialmyndigheterna och jag skulle vilja få en förklaring på socialmyndigheternas förfarande. Jag och många andra, som känner till familjens förhållande, är förundrade över många saker. Familjen idkar jordbruk, och både mamman och pappan jobbar hemma. Föräldrarna är nyktra och familjen har sunda vanor. Familjens far är mycket flitig, ärlig, bryr sig om sin familj och är en motiverad och ordentlig far. Socialarbetaren försökte påstå, att han hade mentala problem och denna ohyfsade påtryckning fortsatte. Jag, som har känt honom i 11 år, hade inte märkt några tecken på mentala problem. Ingen annan heller, som känner honom, har kunnat dela socialarbetarens påståenden, tvärtom. Han skulle då inte ha varit i stånd att bygga och renovera familjens hus.

Försöker man nu avvänja barnen från sina föräldrar, då t.ex. föräldrarna får träffa de mindre barnen endast 2 timmar i månaden? Jag har sett lyckliga barn, som har haft den bästa uppväxtmiljön omringade av djur och natur. Hur kan en socialarbetare isolera barnen från sina föräldrar, utan att tänka på hur mycket trauman detta medför för barnen? Finns det inte andra möjligheter att stöda familjen?

Jag har tillbringat längre tider hos familjen och vet vad jag talar om.

Efter att barnen blev tvångsomhändertagna av hårda poliser, brann deras fähus. Efter alla dessa tragiska och påfrestande erfarenheter, som familjen har fått utstå, används detta obekymrat som fortsatta påtryckningar mot familjen. Familjens far har byggt ett ännu bättre fähus.

Under den tid jag vistats i familjen, har jag aldrig sett, att barnen skulle ha blivit illa behandlade eller blivit utsatta för vanskötsel. Man har påstått, att barnen skulle ha lidit av hunger. I hemmet har alltid funnits tillräckligt med mat åt alla. Denna familj är ovanligt gästvänlig och de unga barnen beskriver Osmo som en man som är rejäl, ärlig, flitig och humoristisk och som kommer bra överens med alla. Suvi är mycket barnkär, tycker om djur är initiativrik och öppen. Hon kommer bra överens med ungdomarna. Suvi är den bästa mamman för sina barn. Hon engagerar sig med fullt hjärta i sina barns angelägenheter och orkar alltid lyssna på dem. Jag har nu berättat om de saker, som jag önskar, att ni kunde höra.

Jag kräver förklaringar och att tvångsomhändertagandet upphör omedelbart. Här slutar brevet.

Jag delar samma åsikter, som denna mormor från mellersta Finland har. Jag har upplevt, att socialarbetarnas tro på sin rättfärdighet är så fanatisk, att man glömmer bort människornas rättighet att få sin röst hörd. Människan blir i deras mening ett föremål, som man kan bryta ner och förstöra. Människor, som har det svårt och som är svaga, blir offer för detta grymma system. Det finns ju studier, som visar att barn och unga, som har varit i samhällets vård, har stor risk för utslagning i samhället. Varför har det blivit så?

Warren

Den 16 augusti fick jag följande meddelande:

”Australian Warren McLachlan tells the tragic story of battling the Finnish government for his children. It all began when his Finnish wife surrendered their two children to Finnish social service while they were separated. Warren explains the detail of this horrifically unjust case, ongoing for over 10 years, in attempts to get his children back. He'll talk about how his children are under care of unreasonable psychiatrists who have heavily medicated his children. Warren talks about how the Finnish Justice Department refuses to enforce the law against the offending psychiatrists and how Finnish human rights groups lack sufficient resources to help. We'll discuss the Finnish government child care system that provides the ideal environment for child abusers and medical testing. Although Warren is the capable willing father of these children and his ex-wife is unsound, the state is blocking him from gaining custody while his children move around from various government homes and institutions. We'll also discuss how government and medical companies are profiting from social service. And all while Finnish media will not give this case attention.”

Warren har givit sitt tillstånd, att jag har tillåtelse att dela med mig denna grymma och tragiska historia.

Till slut vill jag citera Kahlil Gibrans visa ord:

”Den verkligt vise läraren erbjuder dig inte sin egen kunskap, utan leder dig till skattkistan i ditt eget huvud.”

Jag tackar alla åhörare, att ni ville lyssna på mig, och ser fram emot en livlig diskussion om temat: tvångsomhändertaganden av barn.

Esbo, 16.8.2013

Solveig Holmström